

FEJÉRMEGYEI NAPLO

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak. 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Kéziratok nem adóznak vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felolós szerkesztő: BARABÁS ALBERT.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 5 ft — kr. Félévre . . . 2 ft 50 kr. Negyedévre . . . 1 ft 25 kr. Egyen szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyitlittér soronként 50 kr. Többzsidó hirdetésenként engedély
---	---	---	---	---

Pénzügyi politika és a kiegyezés.

Pénzügyi politikánk soha más érdekét nem ismert, mint az államfinanziális szempontok érvényesítését, szemben azon feladatával, mely az ország tényleges közgazdasági viszonyaival számolva, ezeket törekednek összhangzásba hozni az állam finanziaális követelményeivel. Innét van az, hogy a liberális rendszer egyoldalú pénzügyi politikája évről-évre mélyebbre ásta sirját a nemzet gazdasági életének, áldozatképességének és a felmerülő gazdasági krízisekkel szemben ellenálló erejének.

Egy fejlődő kulturállam sokoldalú igényei kielégítése szempontjából el nem zárkózunk a nemzet áldozatképességének nagyobb fokú igénybevétele elöl, de valahányszor a számok briliáns csoportosításával liberális pénzügyi politikánk port hintett a nemzet és a külföld szemébe: ugyanannyiszor aggodalmainknak kifejezést adni meg nem szüntünk, reá mutatva a pénzügyi politika egészségtelen irányára, mely a döntő szempontok figyelembe nem vételével, soha sem vizsgálta azt, mily uton és eszközökkel állt elő a pénzügyek kedvező eredménye. Mint a zsidó bérlők a föld termőképességének szertelen kiaknázásával tenni szokták, ugy cselekedett pénzügyi politikánk. Csak srófolta felfelé a bevételi tényezők előirányzását, de nem törekedett ezen tényezők gazdasági fejlesztésére és erősítésére, mert a jövővel nem törődik. Kihasztnálni a nemzet vagyoni erejét — a megroskadásig: ebben áll összes financiaipolitikai bölcsessége. Hogy mi következik ezután, ettől ugyan meg nem féjdu liberalis gazdaságpolitikusanak feje.

Pénzügyi politikánk megítélésében minket közelebből a gazda és kisiparos hitelének megoldása érdek. Egyoldalú pénzügyi berendezésünk szomorú következménye gyanánt kell rámutatnunk azon botrányos magatartásra, melyet a financia politika a nemzet zómével, a kisiparosokkal és mezőgazdákkal szemben követ. A megszorult és sorsát méltán megérdemelt ingadozó pénzpiacnak milliókkal siet segítségére, hogy megmentse a bukástól, mert ezt követeli „az ország jól felfogott gazdasági érdeke.“ De a mezőgazdaságot és kisipart pusztulni hagyja, ezek lábraállítására, hitelének rendezésére nem érdemes egy krajczárt sem

fordítani, mert ezek nem emelik az ország kulturális mázat, mint ezt a börze, az iparvállalatok és pénzintézetek teszik, azért csak méltányos eljárást követel a financia politika, mikor ezeknek juttat előnyöket és felmenti a közterhek viselése alól, de hogy az egyensúly meg ne billenjen, a terheket kétszeresen reá rakja a kisiparosra és mezőgazdára. Pedig fontos közérdek követeli a kisiparos és mezőgazda helyzetének javítása keretében a kisipar és mezőgazdasági hitelügy rendezését. Rendezését oly alakban, hogy törvényhozásilag ne újabb bankoknak biztosítsunk privilegiumokat, hanem, hogy tényleg a mezőgazdasági és iparhitelügyön lenti siünk. Ennek sikeres megoldásával nagy nemzeti kérdést old meg a pénzügyi politika.

Nem kevésbé fontos szerep jut a pénzügyi politikának az Ausztriával megújítandó gazdasági kiegyezésben. Mérlegelje az ország tényleges közgazdasági helyzetét, ne nyujtsön segédkezet azon politikai rendszernek, mely az országban mindent fényesnek, gazdagnak talál és hirdet, csak azért, hogy a dicsóságban sítkezzék. Állítsa az osztrák tulkövetelésekkel szembe az ország gazdasági forrásai kiapadását, az általános eladósodást és mondjon vetot minden teheremelésnek. Ismerje be pénzügyi politikánk, hogy egyoldalú berendezésével megteremtette az egyik részen a pénz hatalmát, a fényűzést és jólétet, a másik részen ott tátony az általános nyomor nyitl sebé, melynek tovaterjedése immár meg nem akadályozható. Hogy lehet ezek látásánál és ismereténél virágzó közgazdasági állapotról beszélni, mikor a nemzet zöme nyomorog és züllik és csak a kiváltságolt osztály vájkál az országtól spekulációk révén összeharácsolt milliókban? Ez a hatalom érdekében üzött legközönsegebb szemfényvesztés, mely bünyös mulasztásaival és még bünyösebb intézkedéseivel az országot a gazdasági tönk szélére juttatta, de azt megvallani nem akarja. És nem is fogja, mert nemcsak vak, hanem megátalkodott és lelketlenül folytatja nemzetrontó gazdasági politikáját.

A pénzügyi politikának jut feladatával az ország vigasztalan közgazdasági állapotának feltárásával oly irányt adni a kiegyezési tárgyalásoknak, melyekből egyszer és mindenkorra kiküszöböltessék a kvóta felemelésére irányuló minden törek-

vés. Szomorú tapasztalataink vannak a magyar kormányának Ausztriával szemben tanusított magatartásáról. Mikor legelőször hangoztatták osztrák részről a kvóta felemelését, Bánffy kemény kurucz léte sietett visszautasítani minden felemelésre irányuló törekvést. Azóta persze megváltoztak az idők. A farkasból szelid bárány lett, mely meg sem mer muikkanni. Szerepét követi a magyar kvóta-bizottság, mely csak nem tud elkészülni az osztrák izenetre adandó válasszal. Hírlik ugyan, hogy a kvóta-bizottság visszautasította az osztrákok követelését és a statusquo mellett nyilatkozott. De tény az, hogy a törvényhozás ülése alatt nem fogjuk megtudni tulajdonképeni szándékát. Nem olyan a hangulat most, hogy tanácsos lenne kvóta-felemeléssel a kedélyeket még inkább izgatni. A kvóta-bizottság elvégzi kis játékát és majd később megtudjuk, hogy a kvótát mégis csak felemelik.

A nemzetre, nem törődve a teherviselés képességével, újabb terheket róni: nem új pénzügypolitikai tudomány. Megszokott eljárása ez a liberális közgazdasági politikának. Csak az a kérdés merül fel, hogy ez a folytonos teheremelés mily hatással leend a nemzetre (a magyar népet értem és nem az érdekszövetkezetté alakult zártkörű merkantil társaságot). Lelkesítőleg és felemelőleg bizonyára nem fog hatni. De hát ki törődik ezzel!

BELFOLD.

— A példa. Vannak katolikus függetlenségi emberek, kik rossz néven veszik, ha elvtársaik a néppárti gyűléseken megjelennek. A helytelenítést, a két párt ellentétes közjogi alapjával indokolják, hozzátevéen, hogy az első és főczél a haza függetlensége. Az illető hazafiak azonban nagy tévedésben vannak. Amidőn Magyarországon kézzelfogható és szemmel látható hajsza folyik a kereszténység ellen; amidőn a katolikus hitelveken súlyos és erőszakos sérelem ejtetett; amidőn a polgárság lelkiismereti és alkotmányos jogai a szősoros értelmében megraboltnak: akkor háttérbe kell szorulnia a közjogi kérdésnek, s az elmélet, a tevékenységet és állásfoglalásunkat nem irányíthatja más, mint a kereszténységnek és hitünknek megvédelmezése, polgári javainknak biztosítása. Ezekért küzdeni elv-feladás nélkül szállhat egy táborba minden hitű és politikai

meggyőződésű polgára a hazának. Ha kivittük a lelkiismereti szabadságot és bástyákkal övezttük alkotmányos jogainkat: akkor ismét szétoszolhat a küzdő tábor, s mindenki saját meggyőződése szerint való alapon folytathatja politikai működését. Mit érne a 67-es alap megváltoztatása, ha tovább is dühöng a keresztényellenes áramlat, s a bilincsek rajta hagyatnak hitünkön, lelkiismereti meggyőződésünkön? Az államok közjogi helyzete eme és változó. Ma jónak tarthatjuk az Ausztriával való közösséget, holnap a 48-asok szerint áldott teljes függetlenséget, holnapután azonban akadáhat egy új Kossuth Lajos, ki a Duna-államokkal köteendő konföderáció mellett agítál és teremt pártot az országban. Mindez mulékony és másodrangu kérdés a nemzetek életében. A politika hullámzásai fölött azonban, mint a mindenséget éltető napnak kell fénylenie a hitnek. Ha e napot felhők takarják el, vagy mesterséges kárpitokat huznak elébe: elenyved, tönkrejut a nemzetek erkölce. Hit és vallás nélküli nemzetnek aztán mindegy, mily államjogi viszonyok közt él, azt a nemzetet többé lábra állítani nem lehet. És ezért függetlenségi polgártársaink a jelen küzdelmeiben ne a közjogi teoriákat nézzék, hanem az örök igazságot. A néppártnak ez a vezérlő csillaga, ez után kell mennie minden keresztény magyarnak.

— A képviselőház befejezte a pénzügyi tárca költségvetésének s ezzel az egész büdzsének a tárgyalását. A vita hosszú és kínos volt, tele botránnyokkal, mik egytől-egyig a szabadelvi pártból burjánzottak ki. Az ország azt a meggyőződést szerelhette, hogy a szabadelvi kormány és a liberális párt uralmának végét kell vetni.

— A magyar állam ezeréves fenállásáról szóló törvényjavaslatot, melyet április 2-iki számunkban egész terjedelmében közöltünk, a képviselőház kedden délelőtt fogadta el. Az ülésnek ünnepélyes jellege volt. A képviselők szalon ruhában jelentek meg, s a törvény elfogadása után szétoszlottak.

TÁRCA.

Egy kopasz monológja.

— A „Fejérmegyei Napló” eredeti tárcaja. —

Minél szőrösebb volt az ember, annál talvabb állott a civilizációtól.

A darvinismust ugyan nem támogatja előttem egy érv sem; de legvilágosabban mégis az dönti meg, hogy a majom nem képes szőrös voltát módosítani és ezért nem bír emberré válni.

Ismétlem: a szőrösség és a civilizáció megfordított arányban állanak. A művelt kínai leborotválja haját; ellenben a műveletlen dél-ausztráliai meghagyja a haját és szakállába kutyafarkot akaszt. A művelődéstől még jó messze állanak a tiúskés-haju papuai és hotten-tot, a borzas abissinai és nubiai, a gündörhaju néger és kaffer. A feketelábu indiánok még tollakat is raknak hajukba, a kinek már a lába is fekete, annak hadd nőjön a haja.

Klaszikus alakok e tekintetben a botokudok, a fejük valóságos hajboglya. Az emberiség üstönszerűleg rendezte be a borbélyi műhelyeket. Ahol egyszer hajtrással foglalkozó ember van: ott terjed a civilizáció, és a jó izlés.

De ime van még más érvem is. A szőrös embereket a szentírás megbélyegezte Ezsauban és a kopaszokat védelmébe vette Elízusban.

Szegény Absolon, szép, derék ifju, szivem elszorul, ha reád gondolok. — Mi ülte meg Absolont? Dávid haragja, vagy a fővezér kegyetlensége? Oh nem — saját haja. Ha kopasz, mikor a számonon fut, nem esik ellenségeinek kezébe s talán még most is élne.

Sámsonnak is az volt a baja, hogy nem

— A katolikus egyesületek országos kongresszusának előkészítő-bizottsága hétfőn Esterházy Miklós Móricz gróf elnöke: alatt Budapesttől tartott, a melyen megállapították a kongresszus tárgysorozatát s kijelölték a szónokokat. Ez utóbbiak közt van dr. Major Ferencz, városunk főorvosa, ki a jótékony négyesületekről és a népkönyhákról fog felolvasni.

Az érsekújvári megnyitó beszéd.

Hétfői külön számunkban távirati tudósítás nyomán beszámoltunk az érsekújvári néppárti gyűlés lefolyásáról. Terrünk nem engedte, hogy oly részletesen közöljük a beszédeket, mint a Nagykanizsán elhangzottakat. Ezúttal azonban pótlást teljesítünk, midőn szövegesen közöljük Esterházy Miklós Móricz grófnak rendkívül nagy és mély benyomást keltő beszédét, mely így hangzott:

Husz éve annak, hogy az országban elhangzott az a nagy szó, hogy szükség, hogy követve a külföld példáját, Magyarországon is a liberalizmus zászlaja jusson győzelemre és liberális kormány uralkodjék. És akkor azok, a kik a liberális párt alapját megvetették, azt ígérték, hogy a liberalizmus zászlaja alatt egy új aera, egy új korszak fog megindulni Magyarországon, hogy a magyar népre, mint Isten égi harmatja fog hullani a boldogság, hogy új, szebb jövő elé fog nézni nemzetünk.

Ez nem történt meg. A szép szavak nem váltak tette. Hangzatos frázisokkal vélték elodázhatni azokat a nagyhangú ígéreteket, a melyeket tettek. Az eredményt látjuk és igazán bizonyos tartózkodással vagyok kénytelen önkölközök ezeket az eredményeket kitárni.

Mit látunk? Látunk a hatalom körül csoportosulva férfiak, látunk a hatalom körül csoportosulva különböző érdekeket és látjuk azt, hogy az a nagy liberalizmus, a mely hirdette a testvériséget, az egyenlőséget, a szabadságot, hogy a társadalom osztályokra szakadt, a melyek ádiz harcztot folytatnak egymás ellen.

Jól tudom azt, hogy az egész társadalom nem lehet teljesen egyenlő. Jól tudjuk ezt önkök is. De tudjuk azt is, hogy a nemzet egy test,

lett előbb kopasz. A hamis Delila lenyirta Sámson haját; szerencsétlen Sámson, ha kopasz, ereje nem szállt volna a hajába és nem hallotta volna a rettenetes hirt: Philisthim super te Sámson. Ime e történet pragmatikája: Sámsonnak akkor ment el az ereje, mikor a haját levágták; és az esze, mikor a haját megöveszté.

Az asceticus üldözi a haját; mert hát bizony a hajnövesztés hiúság. Hogy is mondta csak Kempis bátyánk: „Vanitatum vanitas.” Biztosra veszem, hogy ő maga is kopasz ember volt. A tonsura hadüzenet a haj ellen, hozzá, még ha olyan nagy, mint a domonkos-atyáké. Érdekes, mikép gondolkozott e tekintetben II. Gergely pápa. 721-ben egyházi büntetéssel sújtotta mindazon egyházi férfiakat, a kik a hajukat áptolták.

Azt sem szabad elhallgatni, miért járt pórul Habakuk?

Ez egy jóra való ember volt, történetesen éltelt vitt ki mezőre.

Amint elment, váratlanul egy angyal jelenik meg előtte és felszólítja Habakukot, hogy vigye el az éltelt Dánielnek; ki akkor-táj az oroszánnyelvet tanulta a veremben.

Habakuk ugyan nagyon megiszteltélnek taláta e megbízatást, de vonakodott; mert sem Dánielt nem volt szerencséje ismerni, sem ennek tartózkodási helye iránt nem vala eléggé tájékozva. Az angyal hosszas disputáció helyett megragadta Habakukot a hajánál togra és vitte mint a villám, rendeltetési helyére. Minden gondolkozó ember előtt feltűnik azon körülmény, hogy miért nem fogta meg az angyal inkább a karjánál Habakukot? Egész hártározottan a hajába kapaszkodott, miből világos, hogy a haját az angyalok előtt sem valami kedves dolog.

és hogy a testnek egyes tagjai nem folytathatnak harczot egymás ellen, mert akkor ez a test megaztínik egytest lenni és nem felelhet még annak a hivatásnak, a melyre teremtvé van. Ha a nemzet társadalmának egyes rétegei ellenséges lábon állanak egymással szemben, akkor lehetetlen, hogy a társadalom megfeleljen annak a küldetésnek, melyet Istentől nyert, mikor Isten az embert megteremtette.

Részletekbe bocsátkozni nem akarok. A liberalizmus, uraim megfelelkezett azon nagy igazságról, mely egyházunk tana, hogy az embernek itt a földön bizonyos küldetése van és hogy e világon be nem fejezheti egész küldetését, egész hivatását, mert ez a világ, ez az élet csak előcsarnoka annak a világnak, annak az életnek, a melyben hiszünk és a melybe jövő reményünket helyeztük. Így tanítja az egyház, így tanítja szent vallásunk. És azok, a kik itt az országban és a külföldön a liberalizmus zászlaja alatt küzdenek, — nagyon gyakran megfelelkeznek arról, hogy az embernek — igaz — türnie, szenvednie kell, — de ezen szenvedésért joga van igazságot követelni. És ha elpanaszoljuk bajainkat, szenvedéseinket, ha panaszainkkal a nyilvánosság elé lépünk, akkor mit kapunk válaszul azoktól, a kik az ország sorsát intézik? Frázisokat! Arra hivatkoznak a liberális urak, hogy nézzük az ország központjában, a törvények fejlődését, felvirágzását; de arról megfeledkeznek, hogy a vidéken hanyatlának a gabonáznak.

Hát t. uraim, én azt hiszem, hogy mindezek előtt szükséges a megingatott egysulyt helyreállítani. Ha ezt igazán el akarjuk érni, akkor tisztelt uraim, vissza kell térni a régi alapra: a vallás tanaira. Épen most hallottam egy szép értelmezést a néppártra vonatkozólag.

Mi néppártiak nem vagyunk vallási párt, de igenis vagyunk vallásos párt. És helyesen mondogta egy külföldi nagy államférfi, hogy ha egy nemzetnél a vallásosság és moralitás hűfoka hanyatlak, akkor emelkedik a hatalom tulkapása, és boldogtalan az az ország, a melyben ez bekövetkezik.

Mikor az egyházpolitikai harczot megindították, az első perctől kezdve tisztán állott minden gondolkodó ember előtt, hogy lépésről-lépésre vallásunk ellen szándékoznak törni és mikor az egyes egyházpolitikai törvényjavaslatokat az országgyűlés elé hozták, nyilvánvaló

Forduljunk most a világtörténelemhez; ezt azért tesszem, hogy bebizonyítsam elfogulatlanságomat.

Az tény, hogy alacsony származásból emelkedtek fel már nagy emberek; de még senki sem lett nagy a világtörténelem itélőszéke előtt, a haja miatt. Kopernik pék fia volt, Newton kis angol birtokos gyermeke, Laplace parasztkunyhóban született, Kepler német csaplóros fia, Herschel egy szegény zenészé, Franklin bostoni szappanfőző fia, de vajjon mikor dicsérte meg a világtörténelem a hajuk miatt? Soha. Ellenkezőleg, kiszámíthatlan az, amit a világ a kopaszoknak köszön.

Mennyire elmozdították a tarfejek a közjót a régi Róma szenátusában és mostanság a parlamentekben és katedrákon. Már-már elv gyanánt kimondta a közgyűződés, hogy stultum caput nec calvescit, nec senescit. Az ostoba fej se nem kopaszodik se nem öszül.

Öt milliárdnyi frank zsebpénzt szerzett Németségnek a három hajszálú Bismark. Kopasz volt Bramante az ujkori építészet megteremtője; a kitűnő író és politikus e század elején: Farini; nemkülönbön Lamartine és Gioberti, a 13-ik század bátor harczosa III. Ezzelin. A kopaszokhoz tartozott az afrikai Scipió, ki mint 17 éves ifju, megebesült atyját a csatában megmenté; a technica terén híres Sommerle mérnök; a felejtetetlen Galilei és Franklin, a nemes Socrates, a derék Gusztáv Adolf, a bölcs Cato és az ellenállhatatlan Cicero.

A rómaiaknak nagy fontosságu ügyében VI. Kelemenhez Avignonba menesztett követe Nicola Lörincz kopasz volt; a költők világából Beranger és Aroust Ferencz (Voltaire). Ugyan-

volt, hogy nem egyes adminisztratív intézkedésről van szó, hanem arról, hogy aláknázassék a vallásos érület, megbénítassék mindaz, a mibe őseink minden reményüket vetették: a vallásos érület, a vallásos való ragaszkodás, és a vallásos alap biztonsága. És a mikor a polgári házasságot behozták akkor megfélekedtek arról, hogy az ember Istennek mása, hogy az embernek kötelessége e világon előkészíteni a jövő életet; és azt a vigaszt, melyet a családi kör, a vallás, az egyház tanai nyújtanak, beleszorították egy statisztikai büro szűk falai között.

Hát t. uraim, kedves elvaratam! Mi igenis küzdöttünk ezen áramlat ellen és iparkodtunk, hogy ezt az áramlatot lehetőleg legyőzzük, önköz tudják, hogy ez nem sikerült, de nincs kizárva a lehetőség, hogy az ország végre talpra álljon, hogy a katolikus meggyőződés megnyilatkozzék, hogy alkotmányos uton, a törvény korlátain belül utat törjön magának az által, hogy a választások alkalmával azokat válaszsza meg képviselőknak, a kikben minden bizalmát összpontosulni látja, a kikbe minden reményét helyezi. És ha ilyen férfiak fogják alkotni a többséget az országgyűlésen, akkor előáll annak a lehetősége t. uraim! hogy azok a törvények, a melyek ellen küzdöttünk, a melyek sulya alatt majdnem összerokadtunk, revízió alá kerüljenek.

Ez a néppárt első programmpontja. Kérve kérem önöket, hogy ettől soha el ne tántorodjanak, ezt véssék szívébe, ezt tanítsák gyermekeiknek, ezt írják Magyarország lobogójára, hogy elérkezzék az a nap, a melyen a revízió eszméje győzelmet arat Magyarországon. (Hosszszantartó lelkes éljenzés és taps.) Ez nem alkotmányellenes törekvés, ez nem hazaárulás, hanem jogos kívánság. A századok folyamán már sok törvény módosított és még a jövőben is sok törvényt fognak módosítani azok, a kik a törvényhozás termében ülnek, ha valamely törvény üdvösnek ígérkezett és ez nem vált be.

Nem akarok utalni a regále megváltásra. Azt hiszem mindnyájan tudják, hogy azon fényes ígéretek, a melyekkel minket kecségettek akkor, mikor a regále megváltásról szólt törvényt hozták — nem váltak be, mert az az egyesekre és a községekre nagy haszonnal nem járt, nagy áldást nem hozott. És van még

számos törvény, a melyet sokan jónak és fenntartandónak vélték, de a melyeket nagyon rövid időn belül revízió alá fognak bocsátani éppen azok, a kik a liberális táborból reánk lövöldöznek, mert az egyházi politikai törvények revízióját sürgetjük. Ha ezt ők tehetik, akkor mi is követeljük, hogy legnagyobb kincsünket, lelkiismereti szabadságunkat visszaadják azok, a kik sorsukat intézik. Hangoztassunk tehát ez országban minél szélesebb körben, minél gyakrabban, hogy az egyházi politikai törvények revízióját követeljük.

De vannak még más bajai is az országnak és társadalomnak, a melyeket orvosolni kell. Azért követeljük magunknak helyet az országgyűlésen, azért foglalunk részt a hírlap-irodalomban, hogy azon eszmék, melyeket feltettünk, a melyeket terjeszteni kívánunk, minél szélesebb körben népszerűvé váljanak. És ha látjuk azon veszedelmet, a mely az országot és társadalmat fenyegeti akkor fölmerül a kérdés, hogy hát ki az, a ki talpra áll, a ki fegyvert ragad ezen veszedelemnek elhárítására?

Hát t. uraim, mi a néppárt, fegyvert ragadtunk, nem oly értelemben, mint minket gyanúsítani akarnak, hogy a rombolás munkáját akarjuk végezni ez országban, hogy a fennálló viszonyokat aláassza, újabb rendet akarunk hozni. Korántsem. Mi fegyvert ragadtunk, az igazság fegyverét, a testvériség fegyverét és a szabadság fegyverét, ugyazazokat a fegyvereket, a melyekről a liberálisok vélték el akarták hitetni, hogy minket boldogítani fognak. De mi másképen alkalmazzuk ezen fegyvereket. Mi az igazi testvériséget fogjuk terjeszteni az országban.

Mi megfogjuk szüntetni a harczt, mely az osztályok között dúl, enyhíteni fogjuk az ellentéteket és arra fognak törekedni, hogy a társadalom összes rétegei egymással kezét fogva, együtt működjenek az ország boldogítására.

Mi az igazi szabadságot követeljük, és ha többségre jutunk, megadjuk az országnak az igaz szabadságot, mely az ember lelkiismereti szabadsága, az a szabadsága, hogy követhesse az egyház tanait, a kereszténység, a katolicizmus tanait.

Mert ma az ember lehet minden az országban: lehet uszors, lehet szabadkőműves, lehet atheista, lehet önző, de katolikusként lenni

nagyon nehéz, mert a katolikus ember ki van téve a gyanúsításoknak, az elnyomatásnak. Mi tehát követelni fogjuk, hogy ebben az országban mindenki bátran megmondhassa: én keresztény vagyok, keresztény polgára ennek a keresztény országnak.

Ha önök hazamennek, terjesszék elveinket és tanainkat családjuk, ismerőseik körében és csepegtessék azokat gyermekeik szívébe. De különösen arra kérem önöket, hogy minket eserbe ne hagyjanak soha bármikor következék be az a pillanat, a midőn alkotmányos jogukat gyakorolni fogjuk. En megjósolom önöknek, hogy még nagyobb megpróbáltatásoknak, még nagyobb üldözésnek leszünk kitéve, mint voltunk, Nyitra, Stomfán és Girálton.

De ez minket ne csüggeszzen, el ne riasszon. Ha a legközelebbi választások alkalmával az ellenpárt, különösen a liberális kormány erőszakoskodása miatt az összes néppárti kerületek nem lennének is képesek egyetlenegy képviselőnél többet küldeni az országába, ezért ne veszítsék el bátorságukat!

Vizontlátjuk még egymást, mert a mig Magyarország fennáll, nem hiszem, hogy bekövetkezessék olyan pillanat, a melyben alkotmányos jogainkat ne gyakorolhassuk. És ha nem győzünk ma, győzni fogunk a jövőben és ha mi nem fogunk győzni, akkor győzni fognak fiaink és ez is elégtétel lesz nekünk akkor, ha a hant alatt pihenünk.

És most hosszabban nem akarok visszaélni türelmükkel. Szívből beszéltem önökhöz és azt hiszem megértették. Én személyesen nem ismerem önöket, de kezét öhajtanék fogni mind egyikükkel, mert egy a mi hitünk: az, hogy van gondviselés, mely örökké ezen ország felett és a mely minket kárpótolni fog azon üldözésért, a melynek kitéve voltunk az ország ezredéves ünnepének előestéjén.

Könyörögni fogunk az Uristenhez, hogy kárpótoljon minket azért, hogy ma, midőn az ország megünnepelni készült ezredés fennállását, nemcsak halát adhatunk az Uristennek, hogy ezt megérthették de térdre borulva vagyunk kénytelenek felfohászni: Uristen, szabadíts meg minket a gonosztól, vagy is a liberális rendszertől. (Szünni nem akaró lelkes éljenzés és taps.)

csak a kopaszok sorában áll az orvosok ősapja: Asklepiad; Liebig vegyész, a Nélaton a chirurgus. 1306 körül Kopasz nevű nádorról beszél a történelem.

Az uralkodókra sokféle epithetont alkalmaztak például: szent (István, László, Henrik, Lajos), nagy (Károly, Lajos, Gergely, Leo, Alfréd, Péter, Kanut, Ottó, Frigyes), jámbor (Lajos), szép (Frigyes, Filöp), bölcs (Károly), hódító (Vilmos), arszlánszívű (Rikárd), jó (János), könyves (Kálmán), vak (Béla), dobzse (Ulászló), kis (Károly, Pipin), vastag (Károly, Lajos), rútszakállu (Frigyes), vastogu (Frigyes), hosszú (Fülöp), medve (Albert), dadogu (Lajos), justa (Ottó, Lajos), együgyű (Károly), földnélküli (János), rettenetes (Iván) és Kopasz Károly (843—877) Ime maga a történelem kiérezte ezen elnevezés fontosságát. De ha valaki nem elégednek meg a történelmi adatokkal, tartson velem és vegye még más tekintetben is szemügyre a kopaszágot.

Egészségi szempontból teljesen a kopaszág mellett kell szavaznunk, mert a haj nélküli koponya falazatának keményedése, a varratok erősödése biztosabb; a fej kigőzölögése könnyebb, — mindez pedig jótékonyan hat az egészségre.

A kopaszok közt aránylag kevés az örült és a kriminális alak. Negyven politikai örvöngő, nihilista és gyilkos közül alig egy kopasz. Lásd Lombroso idevágó munkáját, melynek czime „Gli anarchici”, megjelené Turinban 1894-ben.

Említett munka negyven kriminális alakot mutat be és tulajdonképp teljesen egy sem kopasz; legfeljebb Bakourine, Allix és Orsini kopaszodók; de föltéve, hogy a negyven közül három kopasz, akkor is 100 kriminális alakra 7—8 kopasz esik, ami csekélység.

Casarió sűrű haja, Ravachol brutális arca és homloka fölött, kuszált tömött hajszálak állottak. Guitean gondosan fésülte hajat. Tüskés haja volt Vitellius, erős hajnövesű Nero; bozontos Marat.

Az arc szögéből akartak következtetni arra, hogy ki tehetség, ki nem. Ez gyámoltalan hozzávetés. A kopaszodás ellenben biztos ismerve (criteriuma) a tehetségnek.

A szörtelen koponyára élénkebb a nap hatása és mivel a nap mozgatja egész rendszerét s mint Stephenson hitte a nap ereje hajtja küzvetve a gőmozdonyokat; világos, hogy a nap ereje intensívebb módon szabályozza az apperceptio folyamait; élénkíti a memóriát és mivel a meleg tágit, szélesebbé teszi a tudat terjedelmét.

Ez a kopaszág élettani és lélektani áldása. Ha kopaszok volnánk, nem foglalkoznánk még napfényben is sötét gondolatokkal.

A társadalmi szempontok is a kopaszág érdekében emelnek szót. Roppant kellemetlen és viszátszató egy borzas jelenség; ime a kopaszág egyszer s mindenkorra utját vágja az ilyesminek.

Az élet apróságai közül is felsorolunk néhányat. Az élet körül sürgő forgó bájos invidiumoknak kétségtelenül mind kopaszoknak kellene lenniök.

Lesújtó az is, ha valakinek vörös a haja, mindjárt rókának nézik. A nőknél megtűrik csupa udvariasságból a hosszú hajat; de hát erre is már gúnyt fagagott a közmondás.

Na és aztán tegyük fel: az ember udvarol, igen, de barna haja van, az imádjotta pedig a széke fürtökért lelkesül. Tessék, az a semmirevaló haj, házassági akadálylá nővi ki magát.

Mennyi drága időt emész fel a hajgondozás; temérdek kényes illemkérés fűződik hozzá és tagadhatlan, hogy még költségbe is kerül. Egy krajezárt se a hajért.

A mindenség számokban lebegett Plato lelke előtt; és a társadalmat számok szerint méri a jelenkor pénzvillágnézete. Egy krajezárt sem a hajért.

A világnak észjogot a természet adott; de a jus naturae sehol sem parancsolja a hajtenyésztést; legfeljebb a pozitív jog és ez is csak a birkáknál.

Már a régi időkben voltak velleitások a kopaszodásra nézve: Homér szerint a drákok csak a fejük tetején viseltek hajat; Blumenbach azt állítja, hogy a mongolok haja ritka. Pallas a kalmukokról megjegyzi, hogy figyermeküket kora ifjuságuktól lenyírják. Herodotéjszaki népfajokról írta, hogy mint mondják, férfiak és asszonyaik születésüktől fogva kopaszok.

Kopaszodjunk tehát mi is erősen, ünérzetesen és észludatosan.

Fentebbi megdöntöhetetlen érveimet konkrét javaslatokba foglalom:

1-ör. Rendeztessék millenáris kopasz képviselőknek.

2-or. a törvényhozás vessen külön adót a nem kopaszokra.

Az általános kopaszodás annyira szíven fekszik, hogy minden habozás nélkül ahhoz jelen tárczámát kötöm.

— És komolyan mondd ezt? — kérdi egy barátom.

— Hogyne, — mikor én magam is kopaszodom.

(Falakros.)

A megyei árvaház.

Örömmel látjuk, hogy a megyei körökben több az esély és a tevékenység, mint a város ügyeit intéző férfiakban. Míg az utóbbiak éveken át vajudnak a legesekélyebb újítás vagy alkotás fölött, azalatt a megyebeliek pár hó alatt nagyfontosságú intézményt képesek a megvalósítás stádiumába juttatni.

A megyei árvaház ügyében példánál sikerült megállapodásra jutniok. Mint olvasóink emlékezni fognak, egy szűkebb körű bizottság volt kiküldve, hogy tanulmányozza: Martonvásáron vagy Kálozon állíttassék-e föl az árvaház? Ez a bizottság ápr. 19-én Fiáth br. főispán elnökelete alatt ülést tartott, melyen Huszár Agoston alispán beszámolt a tapasztalatakról. Martonvásáron József főherceg ingyen ad egy 7 és fél holdas területet, de az teljesen kopár, s a községben csak egy népiskola van. Kálozon Olteanu Sándor 33.000 frtért átengedni hajlandó egy 30 szobából álló kastélyt gazdasági épületekkel, parkkal, gyümölcsösökkel és szántóföldekkel együtt, melyek 33 holdat tesznek. A faluban két iskola van. Hátrány az, hogy a vasúti összeköttetés nem kielégítő és így az ellenőrzés meg van nehezítve.

A bizottsági tagok közül Cziráky Antal gróf és Molnár Béla felvetették az eszmét, hogy az árvaház Székesfejerváron állíttassék föl, miután a város hajlandó ingyen területet adni, az élelmezés olcsóbb s az ellenőrzés könnyebb. Ezzel szemben Huszár alispán kifejtette, hogy a kitűzött céltól eltérnének, ha városban lenne az árvaház, mert a gyermekeket városiasan kellene járatni, holott a cél mezei munkásokat nevelni.

A bizottság többek felszólalása után 12 szóval 7 ellen elvileg Káloz mellett nyilatkozott. Erdemleges indítványt a közgyűlés elé azonban csak akkor fog terjeszteni, ha a főmérnök tervet és költségvetést, mennyibe jönne egy árvaház Fejerváron, vagy Martonvásáron s mennyibe kerülne Kálozon az átállítási munkálatok. Együttal megbízta az alispánt, hogy lépjen érintkezésbe Székesfejervárral és Olteanu Sándorral.

Egy év a megye történetéből.

Vármegyénk alispánja összeállította a múlt év közigazgatási történetét, mely a május havi közgyűlésen lesz bemutatva. A gondolat összeállított munkálatból kiemeljük a következőket:

Szabályrendelet 6 készült és pedig a községi közmunkaerő összeírásáról, a baromfiak fertőző betegségei elleni védekezéséről, a községi pénzközelés, az építkezési szabályrendelet és a tisztai nyugdíjszabályzat módosításáról.

A gazdasági viszonyokat illetőleg közép termés mutatkozott. Buza összesen 929,514 mmázaa termelt; tengeri 678,636 mm., rozs 232,453 mm., árpa 394,755, csnkor-répa 442,955, burgonya 494,614, takarmány-répa 2,146,274 luczerna, baltaczin 509,143, búkkönykeverék 423,138, természetes kaszáló 705,119 mmázaa.

Az állattenyésztés ürvendeseen haladt ugy a lónevelés, mint a marhatenyésztés terén. Hízalt marhákból értékesítve lett a belföldön 3512, külföldön 1864 darab.

Az adóügyi viszonyok jóknak mondhatók. Elő volt írva 1,619,777 frt, ebből befolyt 1,561,398 frt. A 100 frton felül adózók száma 1265. Zálogolás a községi adófejtőknél 29,318 esetben történt. Hadmentességi adóban befolyt 24,032 frt.

A községi egészség állapota a tavalyihoz képest kedvezőbb, mert az általános betegállomány és halálozás kevesebb számú volt. A vármegyében van 1 tisztí főorvos, 5 járási orvos és 2 hatósági állatorvos, továbbá 8 községi és 26 körorvos, ezenkívül 7 magánorvos s működött. Gyógyásztár 24 működik; újat Alsauthon állítottak föl. A vármegyei kórházban 327 beteget ápoltak. A megyében csak 4 község van, hol prostituáltak türetek.

Az állategészségügyet illetőleg a helyzet nem volt ürvendese, mert a

sertésvész nagy mérveket öltött, a szarvasmarhák közt pedig a száj és körömfájás lépett föl. A megyében 27760 megbetegedett sertés közül 21373 darab hullott el. Vesztségű eset 26 községben 32 kutyán, és 1 macskán fordult elő.

A közbiztonsági állapotot megnyugtató, s az állami csendőrség dícséretesen teljesítette feladatát. Le volt tartóztatva 143 egyén.

A tűzrendészetre vonatkozólag tervbe vettek megyei szaktanfolyamot, mely által az egész vármegyére kötelező szakoktatás czéloztatik.

A tanügy helyzete előrehaladó. A tankötelesek száma volt 36.255, ebből 24.754 r. kath., tényleg iskolába járt 32.319. Iskolába nem járt 3936. A tantermek száma 338, az iskoláké 233. Ebből állami 2, községi 67, róm. kath. 80, a többi már felekezeti. Óvoda 15 működött.

A vármegye házi pénztára bevett 135,102 frtot, kiadott 103,034 frtot. Ebből tisztviselők illetménye 22,072 frt. Szolgálszemélyzet 5760, irodai szükségletek 8354, napidíjak 4297.

Az árvák vagyona 6.369,847 frt 34 kr. Az árvák száma 15,655. A vagyon a közp. árvaipéntán kívül a bicskei, duna-ado-nyvi, lovasbényei és moóri takarékpénztárakban kezeltek.

Az egyházmegye multjából.

Pázmándi lelkészei.

(1721—1896.)

A pázmándi nradalmat a jezsuiták 1637-ben kapták. Plebániát nem alapítottak, csak egy kis templomot építettek, de ez is — sok másal egyetemben — a török ádáz pusztításainak lett áldozata. 1719-ben a templomot a lakosok segítségével újra felépítik.

E kis templom őrizte a legfelségesebb (oltáriszentséget) a lelki szegények majd e földi hazából elköltöztek számára. Mert hát a jezsuiták gazdaságuk, anyagi gondjaik mellett nem riadtak vissza a lelkeskedéstől sem, örömmel teljesítették, sőt még a szomszédos Vaál községre is kiterjesztették figyelmüket egész a plebánia visszaállításáig, 1714-ig, a hol a pázmándiakról is vezetik a matrikulákat 1720-ig.

Templom van ekkor már és a jezsuiták meglejlik a lakosokat: plebániát alapítanak. Ki írja le a község örömet, midőn 1721-ik évek elején, a tél derekán, január hóban, zord időben látják bevonulni a község egy új emberét, első plebánosát, Németh Jánost? Most már a lakosoknak nem kell fáradságos utakat megtenni, hogy a szomszédban kereszttellessenek, kössenek házasságot, vagy mi több temetésre papot hoztassanak, ezt most már mind megtalálják saját községükben, mert van saját plebánosuk.

1721-től fogva Pázmándi plebánosban nem szükkölködik. Ha az egyik távozik, jön helyébe másik; ha az egyik elhal, lesz helyette új. Kezdetben ugyan egy-két jezsuita adminisztrálja a plebániát, de ezek után a világi papok szakadatlan sora, hogy midőn 1896-ot írunk, a plebánosok száma meghaladja a 17-es számot. Kezdetben — egy fél századon át — egész a fejérvári püspökség megalapításáig, a plebánia is a veszprémi püspökségnek lett alávetve, s innen nyerte a plebános megerősítését. Plebános változás alkalmával jönnek az adminisztrátorok.

A ki azt hiszi, hogy a pázmándi plebánosnak könnyű dolga volt — igaz, hogy 1754-ben is még csak 90 kath. házaspár van — mégis csalódik. Mert nemcsak Pázmándot kellett adminisztrálni, ide tartozott még Pákoz, Gárdony, Sukoró, Velence Nadap, Nyék, Pétend pusztá, Szt-Péter és Vereb. Ényei helységet kielégíteni ugyancsak gondot okoz egy embernek. És mégis meg kellett lenni a főkegyházakban a szt. misének is. Hogyan? Kapott biondi facultas-t, kétszer misézési engedélyt, ugy azonban, hogy az anyagegyházban mindig legyen, a főkegyházban pedig felváltva. Velence és Vereb volt ilyen fiók-egyház. Nagy ünnepeken csak is otthon volt szabad miséznie.

Ily nagy vidék adminisztrálásában sokat kellett a plebánosnak szenvednie, meg egy kicsit elhalgatni is. Velencezen nem volt földje, ezért azután, mikor kérték a földesuraságot, hasítaná ki földjéből a plebános részére, ő így felelt: „Nem azért adta neki a Felség a jószágot, hogy abból a plebánosnak kihatson, hanem, hogy abból éljen.”¹⁾ De mégis, ha otthon van, akkor ő ad a plebánosnak ebédet, midőn ott miséz, ha nincs otthon ilyen alkalommal, akkor a község szánja meg a plebános két font marhahussal és két iteze borral. Gárdonyban keresztel és esket csak, viz-keresztkor el-megy hozzájuk kolleálni, de csak jó szóban részésül, itt-ott gorbomáságban is, melyet ő szépen zsebre rak.

Ily nagy vidék adminisztrálása egy ember fizikai erejét felülmúlta, jöttek jó lelkék, kik segítettek neki. Földes urai — a jezsuiták — nem vonulnak vissza a lelkeskedéstől, sőt még a superior sem, midőn Komáromból eljön őket meglátogatni, majd átrándul a Paulinus Acsáról, kijön a Carmelita Fejérvárról, előfordul Augustinus, Szt Antal remete, leggyakrabban segítik azonban a fejérvári Szt Ferenc-rendűek és a moóri kapuzezinusok.

Rendes káplánállomás még nincsen, de mivel segítséget kellett igénybe vennie, azért a plebánia megalapításának 52-ik évében Szalay János plebános azon szerencsében részesül, hogy oldala mellett, nem mint kisegítő, hanem mint segéd-társ, mint első káplán fungál Péter György. Ekkor jön ő az új állomásra, melyet vallásalaphól emelnek, amelyért herczeg Eszterházy Pál 48 kis-misést tartozott mondatni.

Mindössze 1896-ig 17 plebános van és 48 káplán fordul meg. A plebánosok közül Jankó Péter 32 évet élt át Pázmándon, Szomolnok József már 27 évet, a többi pedig kevesebb, vagy hosszabb ideig volt; a káplánok közül csak Pilsák György töltött el 10 évet e helyen.

A plebánosok között 5 esperes van, majd 4 cz. kanonok: Grubanovits Lajos, Hell Xav. Ferenc, Szomolnok József és Krizsány János. Kanonokságra csak az egy Drávecz József vitte fel, ki utóljára mint a veszprémi püspök vicarius generalisa szerepel.

A káplánok közül sok viszontagság után Spetykó Ferenc, Puretits Ignác és Huszár Károly nyerne el canoniát. A most is élő Huszár Károly volt a pázmándi plebániának épen 25-ik káplánja. Ugyancsak az itt megfordult káplánok közül Pilsák György mint pákozdi plebános lett cz. kanonok. Egy kétszer is visszakerült káplánnak, Molnár Ferenc nevezetű. Mint plebános kettő került vissza közülük: Szomolnok József és Lenzsér Ignác.

A káplán állomás kétszer betöltetlenül áll, 1774—1783-ig és 1865-től 1878-ig, a mikor Lenzsér Ignác mondott el a káplántartásról. Utódja Krizsány János visszaállította, vele együtt visszanyerte a verebi fiók-egyházat is. Most még Felső- és Alsó-Pettend tartozik ide, e három hely van alávetve a pázmándi két lelkész adminisztrálásának.

Szalai József.

A kiállítás megnyitása.

— Eredeti tudósítás. —

B u d a p e s t, április 22.

Az ezredéves országos kiállítás ünnepélyes megnyitására programmjáról már gyakran jelentek meg újsághírek a különböző lapokban, de ezek természetesen mind csak találgatásokon, tervezetéseken alapultak. A hivatalos program, melyet a kereskedelmi miniszter, mint az országos bizottság elnöke, a miniszterelnökkel és a király főudvarmesterei hivatalával egyetértésben állapított meg, a következő:

Az ezredéves kiállítás ünnepélyes megnyitására programja 1896. május 2-án.

Az ünnepélyre meghívottak a kiállítás területén a részükre kijelölt helyeken d. e. 1/11 óráig gyűlnek össze. A kijelölt területre csakis a II-ik főbejáraton át lehet jutni.

¹⁾ Károly J.: A plebániák összeírása 1768—84.

Háromnegyed 11-kor Ó. cs. és kir. fenségek a főherceg urak és főhercegné asszonyok, valamint az uralkodó házak esetleg jelenlévő tagjai közvetlen kíséretükkel a kiállítás terén felállított sátornál. — rossz idő esetén az ünnepélyek csarnokában — megjelennek és ott ő felségeik megérkezéskor várnak.

Ó felségeik 11 órakor érkeznek meg és az udvari sátorban, — esetleg az ünnepélyek csarnokában — felállított tribünre mennek. Az urak teljes díszben jelennek meg, a rendek nagykeresztjeinek szalagjaival, a véderőhöz tartozók a szolgálati jelvényekkel.

Azók az urak, kik díszmagyarral nem rendelkeznek és egyenruhát nem viselhetnek, fekete frakkban, fehérnyakkendővel jelennek meg.

A hölgyek reggeli (látogató) öltözékben, kalappal jelennek meg.

Mikor mindannyian elhelyezkedtek, a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter, mint a kiállítás országos bizottságának elnöke, megteszi jelentését Ó Felségének és a kiállítás megnyitására legmagasabb engedélyt kéri. Ó Felsége erre a jelentésre válaszul méltóztatik, és a kiállítást megnyitottnak jelenti ki.

Ebben a pillanatban a Gellért hegyen ágyú lövések dörögnek el, a dalárdák az ünnepi himnust éneklék, mire a kiállítás területén lévő harangok megkondulnak.

Ó Felsége ekkor a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter vezetése alatt, kísérve az uralkodóház tagjai által, körutra indul a kiállítás területén.

Ó Felségét az uralkodóház fenséges tagjainak kísérete, valamint a többi meghívottak követik.

A Fenséges Asszony még ezen körmenet megkezdése előtt elhagyja a kiállítás területét.

A kiállítók már az ünnepi himnusz elneklése alatt távoznak és elfoglalják helyeiket a kiállítás illető oszlyaiban.

A körút megkezdődik. A királyi pavillonhoz érve Ó Felsége, az uralkodóház Fenséges tagjai valamint a meghívott vendégek belépnek a pavilonba, majd folytatják a körutat. A közös hadsereg és a honvédség kiállításának megtekintése után Ó Felsége és az uralkodóház Fenséges tagjai a készen álló udvari kocsikra szállnak, és ezzel a megnyitási ünnepély be van bejezve.

Megjegyzés: Rossz idő esetén Ó Felsége és az uralkodóház fenséges tagjai az ünnepélyek csarnokában lefolyt megnyitási ünnepély után kocsikra szállnak.

Táviratok.

Képviselőház.

Budapest, április 22. (Saját tud. távirata.)

A képviselőház mai ülésén T e l e s z k y István elnökölt. H e g e d ű s Sándor, mint előadó bemutatja a pénzügyi bizottság előterjesztését az appropriációs törvényjavaslatról. Harmadszori felolvasásban elfogadtatik a honlapitársról szóló törvényjavaslat s több viczinális vasutára vonatkozó törvény.

A millenáris költségekről szóló javaslat-hoz U g r o n Gábor szólalt fel, s megtámadta a kormányt, hogy Ó Felsége nem vesz részt a június 8-iki közös ülésen. Beszédében célzást tett a képzőművészeti múzeumra.

B á n f f y Dezső báró válaszában kijelenti, hogy a millenium nem egyes pártok, hanem az egész ország ünnepe. Ami a királyra tett megjegyzést illeti, kijelenti, hogy mindenben a kormány előterjesztése szerint történt a megállapodás.

W l a s s i t s Gyula miniszter tudatja, hogy a képvásárlásoknál felmerült kár Pulszky Ágost által megtérítettett. Szándéka van a szépművészeti múzeum ügyében kormánybiztost kiküldeni, s csak azután, ha minden rendben van, nevezni ki az új igazgatót.

A ház végül megszavazta a képviselőház

gazdasági hivatalának tisztviselői számára az 1896-iki drágasági pótlékok.

Miniszterek Bécsben.

Bécs, ápr. 22. (Saját tud. táv.) Ó felsége ma délután kihallgatáson fogadta L u k á c s László pénzügyi- és D a r á n y i Ignác földmívelésügyi minisztereket.

A szerb király Budapesten.

Budapest, ápr. 22. (Saját tud. táv.) Sándor szerb király ma délelőtt 11 órakor megérkezett, s a keleti pályaudvarból, hol U l l m a n konzul és P e k á r y főkapitány helyettesek fogadták, először a szerb konzulátushoz, majd az „Angol királynő” szállodába hajtatott, a hol megreggelizett. A délután fél 3 órai vonattal visszautazott Belgrádba.

Városi és vidéki hírek.

— **Havi közgyűlés.** A város bizottsági testülete holnap, április 23-án délelőtt tartja ápril havi rendes közgyűlését. A tárgysorozaton van: a belügyminiszterium leirata a szervezési szabályrendeletéről, a koresma, sörház és pálinkamérésekről alkotott szabályrendeletéről s a néh. Branizza Károly temetési költségeinek kiutalványozása tárgyában, továbbá a városi tanács előterjesztése a postaépület átalakítása, a Nádor-utca folytatásos rendezése, a hólyagos himlő elleni övrendszabályok, a színház részvénytársulat segélyezése, egy városi tanítónak tanulmányutra kiküldése és Schmideg Béla gyógyköltségeinek térítése tárgyában. — A kiadóhivatal jelentést tesz a városi téglatelep eladásáról, s P a u e r István állatorvos betérjeszti jelentését az I. negyedéről.

— **Személyi hír.** S a y Győző tábornok a honvédség kerületi parancsnoka hétfőn segédtiszte kíséretében Székesfejérvárról Sopronba utazott.

— **Iskolánk milleniumi ünnepe.** A helybeli elemi és polgári leányiskolák május hó 9-én tartják meg a milleniumi ünnepet, még pedig saját helyiségeikben, kivéve a belvárosi elemi iskolát. Miután ennek a tervei szűkek, Alagi Dezső iskolaszéki elnök kérvényt intézett a polgármesterhez, melyben kéri, hogy a város-ház tetőben tarthassa meg az ünnepélyt. Ezenkívül még arra kéri, hogy bocsáson rendelkezésre nemzeti színű zászlót, minden iskola számára egyet, összesen 10 db-ot, a mely alatt mennének a Te Deumra a tanulók. Miután a miniszter elrendelte hogy a fu és leány tanulók az ünnepen nemzeti színű kokárdát viseljenek, kéri a polgármestert: engedje meg, hogy a közgyűlés által az iskolák ünnepére megszavazott 200 ft terhére kokárdákat készíttessen és a termek földszítésének költségeit föl-számíthassa.

— **Tűz Moórót.** Hétfőn, e hó 20-án este 9 órakor Negele János moóri földműves gazdának pajtája mögötti szalmakazlát ismeretlen tettes felgyújtotta. A tűz tovább terjedését a gyorsan megjelent tűzoltók megakadályozták.

— **Községi szegényház.** Németh-Boly, Baranya megyei község — mint lapunknak írják — e hó 9-én tartott képviselő-testületi gyűlésen S t r e i c h e r József plébános indítványára elhatározta, hogy ugyanazon nagylelkű plébános által felajánlott 300 frtnyi összeget gyűjtés és hozzájárulás által kiegészíti annyira, mely egy megfelelő „Szegényház” vételére elegendő. Az indítványozót és a nagylelkű adakozót, ki csak azt kérte, hogy liberális dicseriádát nem óhajt, lelkesen megjelenezték. — **A megyei állandó választmány** hétfői ülésén különböző számadások tudomásul vétele után szóba került Szeniczey Odón és társainak kérvénye, melyben a székesfejérvársárbogárdi vasutára megszavazott 200,000 ft kiutalványozását kéri. Elhatározták, hogy az összeget csak akkor folyósítják, ha a bicsei

vasut engedményokirata a törvényhozás által jóváhagyatik. — A miniszterium által sürgetett fertőtlenítő gépekre vonatkozólag felírják, hogy a megye anyagi viszonyai nem engedik több gép beszerzését. — A martonvásári tak. pénztár kérését, hogy az árva-pénzek egy része ott helyeztessék el, megtagadták, mert az árva-pénzek az adóhivatalban kezelendők. — Deusch és Erdi Lipót ercsi vásár-tér bérlőknek a községi képviselő-testület az évi bérből — a sertés-vészre való tekintettel — 100 frtot elengedte. Ezt a határozatot a bizottság Fehér Márkus felebbezésére megemissitette. — Hozzájárult a bizottság, hogy B a k o n y s á r k á n y község italmérséi kötvényeit eladhasssa s a pénzen község-házat építtessen, továbbá, hogy M o ó r község székének raktárt állítson fel. Sár-Szent-Miklós községnek megengedik, hogy hivatalos helyiségek építésére a központi árva-pénztárból 2000 frtos kölcsönt vegyen fel, ugyancsint P á t k a községnek, hogy 5500 frttal község-házat emeljen.

— **Jótekonyság Moórót.** Nemrég elhunyt egy R u f f János nevű jómódu földműves gazda, ki végrendeletileg 30 frtot hagyott a szegény iskolás gyermekeknek iskolai szükségletek beszerzésére. A tantestület intézkedik, hogy a hagyomány megfelelőleg használtassék majd fel.

— **Dupla fizetés.** Székesfejérvár törvényhatósága a legközelebbi közgyűlésen ajánlani fogja, hogy a többi törvényhatóságok mintájára a város hivatalnokainak egy hónapi fizetése, a milleniumra való tekintettel duplán utalványoztassék ki.

— **A budai Mátyás-templom felszentelése.** A budavári Mátyás-templom e hó 19-ére tervezett felszentelését elhalasztották augusztus 15-ére. Nagyboldogasszony napjára. A templomnak sem külsejével, sem belsejével nem készülték meg el teljesen.

— **A lovasberényi kettős gyilkos.** A helybeli törvényszék ma ült össze, most már második ízben, ítéletet hozni K a r i k ó József felett, ki az 1894. év december havának egyik sötét éjjelén rongyos pár forintért kioltatta Weisz Náthán lovasberényi lakos és gazdaszszonya Gajdó Julia életét. A megrögzött gonosztevő, ki az egész bizonyító eljárás alatt konok tagadással igyekezett magát tisztítani, a közönséges koresmai késelő közönyös lehanggájával állott fegyveres öre mellett, hogy elvegye bünének büntetését. A rótképi gyilkos nem elégedett meg saját büncnek gyalázatával, még egy ártatlan embert Frűchzeitig Albertet is magával akart rántani a börtön mélyébe: ráfogván, hogy ez bérelte fel a gyilkosság elkövetésére. Ez utóbbi ártatlansága a vizsgálat során kiderült, Karikót ellenben a törvényszék életfogytig tartó fegyházra ítélte. Némi hiányok mutatkoznak a vizsgálatban, a kir. tábla új tárgyalást rendelt el. Ma, szerdán délután kezdtek meg S c h e r e r Kamil elnökllete alatt a tárgyalást, mely a holnapi napot is igénybe veszi.

— **A magyar Athletikai Klub Székesfejérvárott.** A M. A. K. székesfejérvári országúti versenye vasárnap délután a meg-eredt eső daczára a község élénk részvétele mellett tartatott meg. Az országúti versenyben, a 30 km.-es gyaloglási versenyben első lett Becker Zoltán, második Motter Ferenc. A 15 km.-es távfutásban első lett Zách Gusztáv, második Hegyi Károly, harmadik Malaky János. A 25 km.-es kerékpárversenyben első lett Faubel Gusztáv. A versenyen mindvégig résztvett Andrássy Géza gróf is, az athléták elnöke. A verseny után a M. A. K. kaszinójában kedélyes társasvacsora volt.

— **Sertésvész a megyében.** Herezgefálván és hozzátartozó pusztákon a sertésvész megszűnt, Vertes-Bogláron ellenben fellépett a sertés-orbáncz.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

S. Helyben. Ön azt kérdezi: vajon igaz-e a „Sz. és V.” ama híre, hogy a vásárban egy Kovács nevezetű nótá-áruoló atyáft azért tartóztattak le, mert mindenféle trágár szövegű nótákat énekelt „fíjjen a néppárti” refrénnel? Hát mi nem vonjuk kétségbe annak a hírek valódiságát, mert nem voltunk ott. De úgy hisszük, nem csalódkunk, mikor azt gondoljuk, hogy az a szenny-nótákat éneklő Kovács ezelőtt Kohn névre fűlet, s bizonyosra véljük, hogy a körülötte álló mőzesh-tű bámész nép között felismerte savanyu ábrázaturól a helybeli liberális párt bajnokait, s azoknak széja-ize szerint igyekezett danázni.

Birtok vétel!

Kerestetik Fejermegyében egy birtok szép kastélylal, parkkal ect. közel a vasuti állomáshoz, árai lehet 150—200.000 frt.

Direkt ajánlatokat **X. Z.** alatt ezen laphoz küldendők. 3—2

Liebing Richárd toronyóra-gyár.

Liebing Richárd, a bécsi cs. kir. kereskedelmi törvényszék és a bécsi 13. ker. cs. kir. városi kiküldött járásbíróság hites szakértője és becsője

Bécs, 13/10 Speizingerstrasse 66
kizárólag csak toronyórákat készít, templomok, városházak, kastélyok, laktanyák, iskolák, gyárak stb. számára, a legujabb és legjobb konstrukció szerint és szolid kivitelben. Hasonlóképen elvállalja toronyórák javítását is; községeknek pedig részletfizetéseket is engedélyez.

Költségvetések díjtalanok. 60—48

Hirdetések

felvétetnek kiadóhivatalunkban (Szt.-István-tér 1-ső sz.), jutányos áron.

* Utolsó főhuzás.

Magyar osztály sorsjáték.

Legnagyobb nyeresemény a legkedvezőbb esetben

1 Millio Korona.

Huzás naponta

1896 Majus 12-től 28-ig.

Nyeremény	korona	korona
1 jutalomdíj	600 000	= 600 000
1 „	400 000	= 400 000
1 „	300 000	= 300 000
1 „	200 000	= 200 000
1 „	100 000	= 100 000
2 „	40 000	= 80 000
2 „	20 000	= 40 000
5 „	10 000	= 50 000
10 „	8 000	= 80 000
34 „	6 000	= 204 000
100 „	2 000	= 200 000
200 „	1 000	= 200 000
2 650 „	200	= 530 000
22 000 „	150	= 3 300 000
25 007 nyeremények és 1 jutalom		= 6 284 000

Ezen 57 nyeresemény közül az utoljára kihuzott kapja a 600 000 korona jutalomdíját.

III. osztályu vételsorsjegyek árai:

1/1	1/2	1/10	1/20
60,—	30,—	6,—	3,— forint

Ezen eredeti sorsjegy áraikon kívül ajánlott levél portója és nyeresemény jegyzékért 25 Kr. melléklendő.

Sorsjegyeket ajánl és szétküld az összegnek postautalványon való előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel

Heintze Károly

Budapest, Szervita-tér 3.

Sürgöny czim: **Lottoheintze Budapest.**

II. osztályu sorsjegyeknek a III. osztályra való megújítása a II. osztályu sorsjegy visszaadása és a megújítási díj befizetésével és pedig:

1/1	1/2	1/10	1/20 sorsjegy!
20.—	10.—	2 —	1.— forint

legkésőbbben május 2-ig eszközlendő. 9—6

Nyertes sorsjegyeket minden magasságban beváltak.